Hukuk Bölümü 2009/182 E. , 2009/227 K.

- 4925 SAYILI KARAYOLU TAŞIMA KANUNU UYARINCA VERILEN IDARI PARA CEZASINA KARŞI AÇILAN DAVANIN ADLİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI
  - KARAYOLU TAŞIMA KANUNU (4925) Madde 26

"İçtihat Metni"

Davacı : İ.G.

Vekili : Av. M.K.

Davalı : İzmir Ulaştırma Bölge Müdürlüğü

O L A Y : İzmir Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nün 26.10.2007 gün ve 151123 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu idari para cezası tutanağı ile, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun 26. maddesinin (a) bendi gereğince para cezası verilmiştir.

Davacı vekili, para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

İZMİR 3. SULH CEZA MAHKEMESİ; 19.2.2008 gün ve 2007/254 D.İş sayı ile, muteriz vekilinin muteriz hakkında İzmir Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nce 4925 sayılı Yasa hükümlerine göre tahakkuk ettirilen 5.000.-YTL idari para cezasına itiraz etmiş olmakla dosyanın incelendiği, 4925 sayılı Yasa hükümlerine göre verilen idari para cezasına yapılan itirazı inceleme görevinin 4925 sayılı Yasa'nın 30. maddesi gereğince idare mahkemesine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, söz konusu idari para cezasının kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

İZMİR 4. İDARE MAHKEMESİ; 28.3.2008 gün ve E:2008/382, K:2008/428 sayılı ile, davanın, yetki belgesi olmadığı halde taşımacılık yaptığı tespit edilen davacıya 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun 26/a maddesi uyarınca 5.000,00YTL idari para cezası verilmesine ilişkin 26.10.2007 tarih ve 151123 sayılı işlemin iptali istemiyle açıldığı, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. ve 27. maddelerinden söz ederek 8.2.2008 gün ve 26781 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 520. maddesi ile 4925 sayılı Yasa'nın "Yasa uyarınca verilecek para cezalarının çözümünde idare mahkemelerinin görevli mahkeme olarak gösterildiği" 30. maddesinin değiştirildiği ve idare mahkemesinin görevli olacağına ilişkin cümlenin madde metninden çıkarılmış olması nedeniyle bu tarihten itibaren anılan Yasada görevli mahkemeye ilişkin herhangi bir düzenlemenin kalmadığı, görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı, davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkemenin, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmesi durumunda görevsizlik kararı vermesi gerekeceğinin tartışmasız bulunduğu, bu durumda, 4925 sayılı Kanun uyarınca verilen para cezasına ilişkin uyuşmazlığın görüm ve çözümünün, aynı yasada görev konusunda bir düzenleme bulunmaması karşısında 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesi uyarınca adli yargı yerinin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, karara yapılan itirazın reddi suretiyle kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bunun üzerine ikinci kez söz konusu idari para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

İzmir 4. Sulh Ceza Mahkemesi'nin idarece düzenlenen idari para cezasının usul ve hukuka uygun olması nedeniyle itirazın reddine ilişkin kararına yapılan itiraz üzerine İZMİR 9.AĞIR CEZA MAHKEMESİ; 13.3.2009 gün ve Değişik İş:2009/201 sayı ile, İzmir 4. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 11.2.2009 tarih 2009/7 D.İş E, 2009/13 D.İş K sayılı idari para cezasına itirazın reddine dair karara İ.G. vekili tarafından itiraz edilmesi üzerine dosyanın Mahkemelerine gönderilmekle C.Savcısının görüşü alınarak dosyanın incelendiği, Ulaştırma Bakanlığı İzmir Ulaştırma Bölge Müdürlüğü tarafından, muteriz aleyhine yetki belgesi olmaksızın yük taşıdığından bahisle 5.000.-YTL idari para cezası tutanağı ile para cezası tahakkuk ettirildiği, tutanağa itiraz üzerine 4. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından reddine dair karara itiraz edildiği dosyanın Mahkemelerine gönderildiğinin anlaşıldığı, C.Savcısının itirazın reddi yolunda görüş bildirdiği, idari para cezasının davacıya 19.11.2007 tarihinde tebliğ edildiği, bu karara karşı İzmir 3. Sulh Ceza Mahkemesi'ne 17.12.2007 tarihinde yapılan başvuru üzerine İzmir 3. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 19.2.2008 gün ve 2007/254 D.İş sayılı kararı ile görevsizlik kararı verildiği CMK 223. maddesi gereği bu kararın temyizinin mümkün olduğu, ancak süresi içinde temyiz edilmediği için bu kararın kesinleştiği, kararın kesinleşmesi üzerine davacının idari para cezasına karşı İzmir 4. İdare Mahkemesi'ne başvurduğu, İzmir 4. İdare Mahkemesi'nin 28.3.2008 gün ve 2008/382 E, 2008/428 K sayılı kararı ile görevsizlik kararı verildiği, bu karara karşı yapılan itirazın İzmir Bölge İdare Mahkemesi'nin 15.10.2008 gün ve 2008/2085 E, 2008/2279 K sayılı kararı ile reddedildiği, Bölge İdare Mahkemesinin red kararı üzerine İzmir 4. İdare Mahkemesi'nin konuya ilişkin görevsizlik kararının da kesinleştiği, İzmir 3. Sulh Ceza Mahkemesi'nin vermiş olduğu görevsizlik kararının kesinleşmesi ve aynı konuda İzmir 4. İdare Mahkemesinin vermiş olduğu görevsizlik kararının da kesinleşmesi üzerine adli ve idari yargı yerleri arasında görev uyuşmazlığı doğmuş olup, anlaşmazlığa en son bakan ve kararı kesinleşen 4. İdare Mahkemesince dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilip görevli yargı yerinin belirlenmesi ve görevli yargı yerinin belirlenmesinden sonra uyuşmazlık hakkında görevli mercice karar verilmesi gerektiği, yukarıda belirtilen görevli mercinin belirlenmesi için hiçbir işlem yapılmadan İzmir 4. Sulh Ceza Mahkemesi'nce uyuşmazlığın yeniden kayda alınarak uyuşmazlıkla ilgili 11.2.2009 gün ve 2009/7 D.İş, 2009/13 D.İş K nolu kararı ile karar vermesinin olanaklı olmadığı, bu kararın yok hükmünde kabul edilmesi gereken bir karar olduğu, çünkü her iki yargı mercii arasında görev uyuşmazlığı çıktığı, görevli merci tarafından anlaşmazlığa bakmakla görevli olacak merciin belirlenmediği, bu nedenlerle öncelikle görevli merciin belirlenmesine olanak sağlanması bakımından İzmir 4. Sulh Ceza Mahkemesinin yok hükmünde kabul edilen kararının kaldırılmasına karar verilmesinin icap ettiği gerekçesiyle 4. Sulh Ceza Mahkemesinin usul ve yasaya uygun görülmeyen 11.2.2009 gün ve 2009/7 D.İş E, 2009/13 K sayılı kararının kaldırılmasına, görevli merciin Uyuşmazlık Mahkemesince belirlenmesinden sonra muterizin talebi ile ilgili görevli mercii tarafından karar verilmesine kesin olarak karar vermiştir.

Bunun üzerine İzmir 4. Sulh Ceza Mahkemesince dava dosyası Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Turan KARAKAYA, Ayper GÖKTUNA, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 5.10.2009 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık

Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesindeki "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler." hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

Yasakoyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönteme nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağını tanımıştır.

Olayda, Sulh Ceza Mahkemesince Ağır Ceza Mahkemesi kararı üzerine bir üst yazıyla dosya Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Yasa'da öngörülen yönteme uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek, İzmir 4. Sulh Ceza Mahkemesi'nce yapılan başvurunun 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesi'nin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kuruluş amacına uygun olacağından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, 4925 sayılı Kanun'un 26. maddesine göre verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun 26. maddesinde, idari para cezaları düzenlenmiş; 30. maddesinde, para cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içerisinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebileceği, itiraz üzerine verilen kararların kesin

olduğu öngörülmüşken, bu madde, önce 23.1.2008 gün ve 5728 sayılı Kanun'un 520. maddesiyle, "Bu Kanunda belirtilen idarî para cezasını gerektiren fiillerin işlendiği tarihten itibaren bir yıl içinde aynı nitelikteki fiili üç defa işlediği tespit edilen gerçek ve tüzel kişilere, işlediği fiillerin cezalarının toplamının on katı idarî para cezası verilir ve taşıt şoförünün yurt içi ve yurt dışı taşımalarda sürücü mesleki yeterlilik belgesi ile varsa uluslararası sürücü sertifikası bir yıl süreyle askıya alınır" şeklinde değiştirilmiş; daha sonra 25.6.2009 gün ve 5917 sayılı Kanun'un 47. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. 5917 sayılı Kanun hükümleri 10.7.2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nda bu haliyle idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, " (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır"; Kanunun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise "idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı

nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, idarece düzenlenen idari para cezasının usul ve hukuka uygun olması nedeniyle itirazın reddine ilişkin kararının, yapılan itiraz üzerine İzmir 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nce kaldırılması üzerine dava dosyasını Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderen İzmir 4. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 19. madde kapsamında kabul edilen bu başvurusunun kabulü ile İzmir 3. Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle İzmir 4. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 19. madde kapsamında görülen BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile İzmir 3. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 19.2.2008 gün ve 2007/254 D.İş sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 5.10.2009 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.